

Lex Sarah –rutin

Farsta

Juni 2017

Rutin för lex Sarah inom Farsta stadsdelsnämnd

Innehåll

Innehållsförteckning

Inledning	2
<i>Lagstiftning och föreskrifter</i>	2
<i>Stadsgemensamma dokument:</i>	2
<i>Dokument som gäller för Farsta stadsdelsnämnd:</i>	2
Rapportering	3
Vem är skyldig att rapportera?	3
Vad ska rapporteras?	3
Vad är ett missförhållande?	3
Omedelbara åtgärder	4
Hur görs en rapport?	4
Utredning	4
Lex Sarah-ansvarig	4
När rapporten inkommer.....	5
Hur går utredningen till	5
Beslut och anmälningsskyldighet	5
Informationsskyldighet	6
Information om rapporteringsskyldighet	6
Information till berörd personal	6
Information till enskild om inkommen rapport.....	7
Information om inkommen rapport från enskilt driven verksamhet	7
Uppdatering och revidering av rutinen	7
Flödesbeskrivning och ansvarsfördelning	8

Inledning

Lex Sarah är en central del av nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Syftet med lex Sarah är att verksamheten ska utvecklas genom att missförhållanden rättas till. Lex Sarah ska bidra till förbättringsarbete och att missförhållanden inte upprepas.

Lex Sarah ingår i ledningssystemets process [Hantera Avvikelser](#).

Inom socialtjänst och LSS hanteras avvikelser genom rapporterade fel och brister i verksamheten, klagomål och synpunkter respektive lex Sarah¹. Avvikelser inom nämndens insatser för hälso- och sjukvård hanteras genom avvikelser, klagomål och synpunkter respektive lex Maria².

Lagstiftning och föreskrifter

Bestämmelserna om lex Sarah finns i 7 kap. 6 § och 14 kap. 2-7 §§ SoL³ och 23 e och 24 a-g §§ LSS⁴, samt i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om lex Sarah:

[Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om lex Sarah \(SOSFS 2011:5\)](#)

Vägledning för tillämpningen av bestämmelserna finns i Socialstyrelsens [handbok](#):

Stadsgemensamma dokument:

- [Riktlinjer för lex Sarah, antagna av KF i juni 2013](#)
- [Blankett för lex Sarah-rapport](#)
- [Mall för lex Sarah-utredning](#)

Dokument som gäller för Farsta stadsdelsnämnd:

- Lokal rutin för lex Sarah i Farsta stadsdelsnämnd
- Flödesbeskrivning och ansvarsfördelning

¹ Missförhållanden och risker för missförhållanden, allvarliga missförhållanden och risker för allvarliga missförhållanden.

² Vårdskador och händelser som har medfört eller hade kunnat medföra vårdskada, händelser som har medfört eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada.

³ Socialtjänstlagen

⁴ Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Rapportering

Vem är skyldig att rapportera?

Den som fullgör uppgifter inom socialtjänsten (inklusive äldreomsorg), vid SIS⁵ eller i verksamheter enligt LSS är rapporteringsskyldiga enligt lex Sarah. Att ”fullgöra uppgifter” innebär att antingen vara anställd, uppdragstagare, praktikant eller deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program.

Däremot kan till exempel enskilda brukare och klienter, anhöriga eller allmänheten inte rapportera missförhållanden enligt lex Sarah.

Var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten ska rapportera om man uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för missförhållande.

Den personliga rapporteringsskyldigheten omfattar endast den egna verksamheten, som avgränsas till den egna stadsdelsnämnden. Det innebär att den som är verksam inom berörda verksamheter är skyldig att rapportera missförhållanden inom såväl den egna enheten som i angränsande verksamheter enligt SoL och LSS, så länge som de drivs av Farsta stadsdelsnämnd.

Vad ska rapporteras?

Missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden som inträffar i den egna verksamheten ska rapporteras. Den yttersta gränsen för den egna verksamheten går vid den egna nämnden.

Den som rapporterar behöver inte själv ha varit med vid den händelse som utgör missförhållandet, även händelser som man får höra talas om omfattas av rapporteringsskyldigheten. Missförhållandet ska beröra någon som får eller kan komma i fråga för insatser inom den egna verksamheten. Det kan alltså röra personer som ännu inte erhåller insatser, exempelvis inom ett ansökningsförfarande eller inom den uppsökande verksamheten.

Skyldigheten att rapportera gäller även om den enskilde inte är av samma uppfattning som rapportören. Rapporten ska skrivas med respekt för den enskildes integritet.

Den som rapporterar behöver inte bedöma om det är ett allvarligt missförhållande eller inte. Det gör lex Sarah-ansvarig (se nedan) efter avslutad utredning.

Vad är ett missförhållande?

Ett missförhållande som ska rapporteras kännetecknas av att det innebär en avvikelse från god kvalitet, såväl aktiva handlingar som försummelser. Det inträffade ska ha fått konsekvenser

⁵ Statens Institutionsstyrelse

för eller inneburit ett hot mot enskilds liv, personliga säkerhet, fysiska eller psykiska hälsa. Rapporteringsskyldigheten gäller även påtagliga risker för missförhållanden.

Exempel på missförhållanden finns i Socialstyrelsens Handbok för tillämpningen av bestämmelserna om lex Sarah⁶.

Omedelbara åtgärder

Den medarbetare som upptäcker ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande ska själv vidta de nödvändiga åtgärder som situationen kräver för att undanröja det direkta hotet.

Ett missförhållande ska rapporteras *omgående*, det vill säga när det uppmärksammas eller när den rapporteringsskyldiga får kännedom om det på annat sätt.

Hur görs en rapport?

En lex Sarah-rapport ska i första hand göras skriftligt på den blankett som finns att hämta på intranätet. I undantagsfall kan en muntlig rapport göras till lex Sarah-ansvarig, det vill säga ansvarig avdelningschef. Det är inte möjligt att lämna en anonym rapport.

Rapporten skickas till registrator som diarieför och fördelar den till lex Sarah-ansvarig för verksamhetsområdet. lex Sarah-ansvarig bekräftar att rapporten tagits emot till den som skickat in den.

När medarbetaren har upprättat en rapport ska berörd enhetschef informeras om detta. Enhetschefen ansvarar för att göra bedömningen om omedelbara åtgärder behöver vidtas. Om händelsen har betydelse för den enskilde ska den också dokumenteras i dennes sociala journal.

Utredning

Lex Sarah-ansvarig

I Stockholms stad ska berörda nämnder utse personer som ansvarar för att ta emot och utreda rapporter enligt lex Sarah. Första stadsdelsnämnd har utsett avdelningscheferna för beställare respektive utförare till lex Sarah-ansvariga.

Lex Sarah-ansvarig ansvarar också för att åtgärder för att avhjälpa och utreda missförhållandet eller risken för ett missförhållande vidtas utan dröjsmål.

⁶ Sid 54

När rapporten inkommer

När en rapport har kommit in utser lex Sarah ansvarig en särskild utsedd utredare, s.k. lex Sarah-utredare. Lex Sarah-utredaren ansvarar vidare för att utan dröjsmål utreda och dokumentera inkommen lex Sarah-rapport.

En lex Sarah –rapport kan också avskrivas om den uppenbart inte rör ett missförhållande eller en påtaglig risk för missförhållande. Rapporten avskrivs då med ett ställningstagande att inte inleda utredning. Beslutet tas av lex-Sarah-ansvarig.

Hur går utredningen till

Utredningen syftar till att identifiera strukturella och organisatoriska brister för att kunna åtgärda dessa så att missförhållandet inte ska inträffa igen. Syftet är således inte att peka ut en enskild medarbetare.

Under utredningen intervjuas berörd personal, chefer och om lämpligt brukare och eventuellt anhöriga. Utredaren kan även behöva ta del av den dokumentation som finns kring brukaren samt de rutiner och arbetssätt som finns på arbetsplatsen.

Utredningen ska göras enligt stadens utredningsmall. I mallen finns ett diarie där utredaren löpande ska registrera händelser under utredningen, som till exempel vilka kontakter som tagits.

Utredningen ska besvara följande frågor:

- Vad har hänt?
- Varför har det hänt?
- Vad kan göras för att förhindra att något liknade inträffar igen?
- Vilka åtgärder har vidtagits?

Utredningen avslutas med en sammanfattande bedömning och ett förslag till beslut.

Beslut och anmälningsskyldighet

Lex Sarah-ansvarig fattar beslut i lex Sarah-ärenden. Följande beslut är möjliga:

1. Den rapporterade händelsen är inte att betrakta som ett missförhållande eller någon påtaglig risk för missförhållande i verksamheten.
2. Det inträffade är ett missförhållande, men kan inte betraktas som allvarligt.
3. Det inträffade är en påtaglig risk för ett missförhållande, men kan inte betraktas som allvarligt.
4. Det inträffade är ett allvarligt missförhållande.
5. Det inträffade utgör en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande.

Om den rapporterade händelsen anses utgöra ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande hanteras ärendet inom förvaltningen. Föreslagna åtgärder genomförs och följs

upp. Lex Sarah-ansvarig ansvarar för att nämnden får den information de behöver om missförhållanden som upptäckts och de åtgärder som vidtagits.

Ärenden som bedöms utgöra ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande har nämnden utöver sitt uppföljningsansvar även en anmälningsskyldighet till IVO. Utredning om missförhållandet ska bifogas anmälan som gör på särskild blankett från IVO. En anmälan till IVO kan inte återtas. Stadsdelsnämnden ska delges information om anmälan, dess innehåll och förslag till beslut i ett tjänsteutlåtande.

Om det är uppenbart att en rapporterad händelse är ett allvarligt missförhållande ska lex Sarah-ansvarig omedelbart anmäla detta till IVO. Vid mer allvarliga händelser kan lex Sarah-ansvarig besluta att omgående informera nämndens ordförande och vice ordförande per telefon.

Om någon enskild som är berörd av missförhållandet har beslut om insats fattad i annan nämnd än Farsta stadsdelsnämnd ska beslutande nämnd informeras om det inträffade. Lex Sarah-ansvarig ansvarar för att beslutande nämnd informeras omgående när rapporten kommer in och efter avslutad utredning.

Informationsskyldighet

Information om rapporteringsskyldighet

Enhetschef ska informera om rapporteringsskyldigheten när en anställning eller ett uppdrag påbörjas. Informationen ska sedan ges fortlöpande minst en gång per år, muntligt och/eller skriftligt. Informationen ska innehålla uppgift om till vem rapporteringen ska ske.

Enhetschef ansvarar för att alla rapporteringsskyldiga inom verksamheten känner till var det finns skriftlig information om lex Sarah.

Information till berörd personal

De medarbetare som berörs av missförhållandet ska genast informeras om det inträffade. Enhetschef ansvarar för att informationen ges. I första hand ska de medarbetare som varit inblandade i den situation rapporten avser informeras. Om det inte finns särskilda skäl ska övriga medarbetare i arbetsgruppen informeras.

Enhetschef tar i samråd med lex Sarah-utredaren ställning till vilka som ska informeras i verksamheten och hur de ska informeras om rapporten och vidtagna åtgärder.

Händelser som rapporterats enligt lex Sarah ska tas upp som en punkt på Arbetsplatsträffar. Viktigt är att påminna om den inre sekretessen i samband med all information om lex Sarah.

Information till enskild om inkommen rapport

Den enskilde som berörs av ett rapporterat missförhållande eller risk för missförhållande bör alltid underrättas om att ett missförhållande har inträffat. Den enskilde bör vidare underrättas om en anmälan har gjorts till IVO.

Enhetschefen ansvarar för att ta ställning till om och hur den enskilde som berörs ska informeras om rapporten och de åtgärder som vidtagits med anledning av den.

Om ett missförhållande eller risk för ett missförhållande har rapporterats ska det dokumenteras i den enskildes personakt. För dokumentationen ansvarar den enskildes handläggare om denne rapporterat om missförhållandet. I annat fall är det enhetschefen som ansvarar för att dokumentation görs. Dokumentationen i en lex Sarah-utredning ska hållas åtskild från den enskildes personakt.

Information om inkommen rapport från enskilt driven verksamhet

Enskilt driven verksamhet inom stadsdelsområdet är skyldig att informera nämnden om inkomna lex Sarah-rapporten. Stockholms stad har tagit fram ett särskilt formulär som ska användas av privat verksamhet och entreprenader.

Om enskild med beslut från Farsta stadsdelsnämnd är berörd av ett missförhållande i annat stadsdelsområde ska den nämnden informera nämnden om det inträffade.

Lex Sarah-ansvarig ansvarar för att nämnden får information om de rapporter som lämnats in från enskilt drivna verksamheter. Den rapporterade händelsen utreds inte ytterligare av förvaltningen men nämnden ansvarar för att följa upp den enskildes aktuella situation. Information ska därför ges till den verksamhet som fattat biståndsbeslutet om inkommen rapport.

Uppdatering och revidering av rutinen

Uppdateringar i eller revidering av rutinen vid förändringar i lagstiftning eller föreskrifter beslutas av nämnd. Uppdateringar i rutinen som innebär förändringar i ansvarsfördelning beslutas av nämnd. Andra justeringar beslutas av förvaltningschef.

Flödesbeskrivning och ansvarsfördelning

Lex Sarah ingår i ledningssystemets process [Hantera Avvikelser](#).

Rapportera

- Enhetschef informerar de rapporteringsskyldiga om deras personliga ansvar.
- Den rapporteringsskyldiga rapporterar missförhållanden på därtill avsedd blankett och lämna den till stadsdelsnämndens registrator för diarieföring och fördelning.

Ta emot, fördela och öppna en utredning

- Registrator diarieför inkommen rapport och fördelar den till lex Sarah-ansvarig samma dag som den inkommer.
- Lex Sarah-ansvarig utser en särskild lex Sarah-utredare.
- Lex Sarah-ansvarig beslutar efter samråd med lex Sarah-utredaren om att antingen inleda en utredning eller avskriva rapporten, samt om missförhållandet/risken är så allvarlig att anmälan ska göras till IVO omedelbart.
- Lex Sarah-utredaren bekräftar till avsändaren att rapporten kommit in och informerar om beslut enligt ovan.
- Ansvarig utredare registrerar rapporten i förvaltningens balanslista på intranätet
- Berörd enhetschef ansvarar för att åtgärder vidtas för att undanröja missförhållandet eller risk för missförhållande.
- Berörd enhetschef ansvarar för att arbetsgruppen, den enskilde och eventuell företrädare informeras.
- Berörd enhetschef ansvarar vid behov för att den enskilde och personal får stöd.

Utredning

- Lex Sarah-ansvarig ansvarar för att rapporten utreds av särskilt utsedd lex Sarah-utredare.
- Om det inträffade bedöms som särskilt allvarligt ansvarar lex Sarah-ansvarig för att en anmälan till IVO görs omgående.
- Förvaltningschef avgör hur utredning och beslut enligt lex Sarah ska utföras om lex Sarah-ansvarig eller aktuell utredare själva berörs av innehållet i rapporten (jäv).
- Lex Sarah-ansvarig avslutar utredning med beslut eller ställningstagande och med en bedömning om en anmälan till IVO ska göras.
- Lex Sarah-utredning med eventuell anmälan till IVO redovisas som ett anmälningsärende till nämnden.

Återkoppling

- Avdelningschef och enhetschef avgör vilken personal i verksamheten som ska få information om rapporten och åtgärder med anledning av rapporten.
- Enhetschef ansvarar för att återkoppla till personal att en rapport gjorts och vad rapporten gällde, samt att rapporter och dess innehåll tas upp på APT.
- Enhetschef avgör om och hur personalen ska ges stöd.
- Enhetschef avgör om och hur den enskilde som berörs ska ges stöd och informeras om rapporten och åtgärder med anledning av rapporten.